

Manuela Iburguren Kerejeta
Zestoa, Gipuzkoa (1912-2006)

Aurkibidea

Biografia

Zestoa jaio zen eta bertan bizi izan zen beti. Aita ere zestoarra zuen, Iraetako Lokatzanekoa; ama, berriz, Azpeitikoa. "Zestoarren erretolika" libururako egin zitzaion elkarrizketa, bere ahizpa Alejandrarekin (1905) batera.

Zintak

ZES-023

- **Proiektua:** Zestoarren erretolika
- **Elkarrizketatzailea(k):** Azpeitia Eizagirre, Agurtzane
- **Data:** 2002-01-01
- **Iraupena:** 72 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber

ZES-024

- **Proiektua:** Zestoarren erretolika

- **Elkarrizketatzailea(k)**: Azpeitia Eizagirre, Agurtzane
- **Data**: 2002-01-01
- **Iraupena**: 22 min
- **Euskarria**: Mini Disc

Pasarteak

1. 15 urte zituela Donostiara neskame

- **Erref**: ZES-023/001
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:01:39
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

15 urte zituela Donostiara joan zen jostun batengana neskame lanetara. Autobusez joan eta festetan eta gabonetan soilik bueltatzen zen etxera. Denbora luzez egon zen bertan.

2. Zestoako kooperatiba

- **Erref**: ZES-023/003
- **Iraupena**: 0:03:23. **Hasi**: 00:01:50. **Bukatu**: 00:05:13
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Donostiatik etxera bueltatu eta berehala ama hil zitzaion eta ahizparekin jarri zen bizitzen. Kooperatiba dirua galtzen hasi zenean ahizpa hasi zen bertan lanean eta 31 urte egin zituen. Kooperatiba eta bertako sozioen inguruko kontuak kontatzen ditu.

3. Herriko dendak

- **Erref**: ZES-023/004
- **Iraupena**: 0:01:56. **Hasi**: 00:05:13. **Bukatu**: 00:07:09
- **Multimedia**: audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

Laburpena:

Herriko denda ezberdinak izendatzen ditu. Garai bateko familiak gaur baino handiagoak izan ohi ziren.

4. Argizaria, txokolatea, lixiba eta gaseosa egiten zituztenak

- **Erref:** ZES-023/005
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:07:09. **Bukatu:** 00:10:05

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Edari-ekoizleak

Laburpena:

Kooperatiba itxi zenekoa. Elortza deituriko lokalean argizari eta txokolatea egiten zuten. Iriondonekoek lixiba eta gaseosa egiten zuten. Manuelaren ahizpa ere hantxe aritu zen lanean.

5. Neskek debekatua tabernara sartzea edo prakak janzte

- **Erref:** ZES-023/009
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:18:12. **Bukatu:** 00:19:01

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Neskak ez ziren tabernara sartzen, debekatua zuten; prakarik ere ez zuten janzten.

6. Zestoako azoka

- **Erref:** ZES-023/010
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:19:01. **Bukatu:** 00:22:36

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Azoka egunez jende ugari elkartzen zen Zestoan. Saltzaileak izendatzen ditu. Anekdotak bat aipatzen du. Azpeitia eta Urrestilla aldeko jendea joaten zen saltzera. Oinez ibiltzen ziren astoa hartuta. Emakumeek etxeko jakiak saldu edo erosten zituzten eta gizonak ganadu edo bestelakoen tratuan aritzen ziren.</p>

7. Ogia urri; jatorduetan babak

- **Erref:** ZES-023/011
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:22:36. **Bukatu:** 00:25:53

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

Laburpena:

<p>Okindegiak izendatzen ditu. Azpeititik Zestoara ogia saltzera joaten zena izendatzen du. Ogia ez zuten egunero jaten. Jatorduetan baba gorria jaten zuten gehienetan odolkiekin. Izeba batek txorizoak egiten zituen eta haren inguruko kontuak azaltzen ditu.</p>

8. Kanpotarrak Zestoako hotel eta bainuetxera

- **Erref:** ZES-023/012
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:25:53. **Bukatu:** 00:28:31

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

Kanpotar ugari joaten zen herrira bainuetxea zela eta. Jende aberatsa egoten zen. Hotel bat baino gehiago zegoen herrian eta izendatu egiten ditu. Nafarroa aldeko uzta-biltzaileak abuztu aldera joaten ziren Zestoara uzta garaia bukatzean.

9. Herrian erdaraz hitz egiten zen

- **Erref:** ZES-023/013
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:28:31. **Bukatu:** 00:29:24

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Herrian erdara asko entzuten zen. Azpeitiko neskek ez zuten erdaraz ondo egiten, baina Manuelak umetatik ikasi behar izan zuen kanpotarrak zirela eta.

10. Kanpotar aberatsak herrian

- **Erref:** ZES-023/016
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:30:06. **Bukatu:** 00:31:45

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Dantzaldia egoten zen eta kanpotarrak pasodobleak dantzatzen aritzen ziren. Obispoa eta jende garrantzitsua joaten zen herrira.

11. Arropa josten aritu zenekoa

- **Erref:** ZES-023/017
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:31:45. **Bukatu:** 00:33:12

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Jendeak josteko lana ematen zion Manuelari. Argazkietatik begiratu eta arropa josten aritzen zen. Ehuna Azpeitian edo Donostian erosten zuen.

12. Mojetan ikasten eta tela-lantegian lanean

- **Erref:** ZES-023/020
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:39:54. **Bukatu:** 00:43:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

6 urterekin ikasi zuen idazten; 10 urte zituztenerako, matematika ikasten zuten orduan. Moja Ursulinetan ikasten zuen eta diktaketak egiten zituzten. Enkarguak egitearen ordainetan, eskola dohainik ematen zieten. Anekdotak bat kontatzen du, letra txarra omen zuen. Zakuak egiteko tela egiten zuten lantegi batean ibili zen lanean Donostiara josten ikastera joan aurretik.

13. Zestoako eskola eta irakasleak

- **Erref:** ZES-023/021
- **Iraupena:** 0:04:28. **Hasi:** 00:43:00. **Bukatu:** 00:47:28

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Zestoan mojak, "maestra" (eskola nazionalekoa) eta maisua zeuden eskola emateko. Mojen eta nazionalen arteko ezberdintasunak azaltzen ditu. Ezagun batzuen aipamena egiten du.

14. Gosea zela-eta kontrabandoan

- **Erref:** ZES-023/024
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:50:12. **Bukatu:** 00:51:06

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerra garaian gose handia izan zen, janik ez zuten eta lurra ez zenez lantzen mixeria izan zen. Kontrabandoa egiten zen, txokolatearena eta beste zenbait produktura.

15. Bainuetxea ospitale bihurtu zuten gerra denboran

- **Erref:** ZES-023/025
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:51:06. **Bukatu:** 00:54:30

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Zestoan kartzela egon zen, eta gurutzea ere bai frontoi ondoan. Errazionamendua egon zen, eta jana ondo neurtuta jan behar izaten zuten. Bainuetxea ospitale bihurtu zuten gerra denboran, eta orduko kontuak kontatzen ditu. Zestoako jendeak Frantzia aldera alde egin zuen.</p>

16. Herriko emakumeak frontean zeuden soldaduen arropa garbitzen

- **Erref:** ZES-023/026
- **Iraupena:** 0:04:18. **Hasi:** 00:54:30. **Bukatu:** 00:58:48

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Herrian geratzen ziren emakumeak lanera joaten ziren frontekoan arropa garbitzera. Zestoarrek soldaduekin bazuten harremana. Anekdotak bat kontatzen du soldaduen inguruko kontuak irratian entzun zituztenekoa.

17. Herri osoan hiru irrati

- **Erref:** ZES-023/027
- **Iraupena:** 0:00:22. **Hasi:** 00:58:48. **Bukatu:** 00:59:10

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

<p>Herrian hiru irrati zeuden, eta nortzuk zituzten aipatzen du; telebistarik ez zegoen.</p>

18. Frontera joandakoak herrira itzuli zirenekoa

- **Erref:** ZES-023/028
- **Iraupena:** 0:04:20. **Hasi:** 00:59:10. **Bukatu:** 01:03:30

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Kanpora frontera joandako jendea itzuli zenekoa kontatzen du. Beldurra zuten kartzelan sartuko ote zituzten; anaia ere beldurrez ibili zen, 7 urte kanpoan egin zituen. Itsasontzietan joan zen jendea ihesean. Frantzia eta Alemaniaren arteko gerratearen inguruko kontuak eta ihesean joandakoenak.

19. Herritar eta soldaduen arteko harremana

- **Erref:** ZES-023/030
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 01:04:00. **Bukatu:** 01:06:00

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Herriko politikaren inguruko kontuak. Soldaduak kalean ibiltzen ziren herriko neskekin hitz eginez; zestoarrekin ezkonduko soldaduak baziren. Izendatu egiten ditu.

20. Urolako trena martxan jarri zenekoa

- **Erref:** ZES-023/031
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 01:06:00. **Bukatu:** 01:07:45

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Urolako trena martxan jartzeko kanpoko jende ugari aritu zen lanean. Inauguratu zenean Donostian zegoen Manuela eta ez zuen ikusi. Arratsaldean atera eta iluntzean bueltatzen ziren etxera, aurrerapen handia izan zen. 3-4 pezeta balio zuen treneko bidaiak.

21. Errotak prezintatuta

- **Erref:** ZES-023/033
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 01:08:47. **Bukatu:** 01:09:40

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

<p>Zestoako okindegiek bazuten errota; Iraetan ere bai, baina gerraostean prezintatuta zeuden eta ezkutuan ehotzen zuten irina. Arto-irina eta taloa jaten zituzten.</p>

22. Hoteletako lanari esker emakumeak bizimodua ateratzeko modua

- **Erref:** ZES-023/034
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 01:09:40. **Bukatu:** 01:11:00

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak

Laburpena:

Hotelek ematen zien bizimodua ateratzeko lana emakumeei.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com